

||| månadens epiztel

Epizteln belyser denna gång en avskriven Newcastle-misstanke hos värphöns, ytterligare ett fall av atypisk

scrapievariant Nor98, uppföljning av epizootiutredningen av duvslaget i Göteborg och tuberkulos hos en djurparkselefant. Epizteln är sammanställd av Elisabeth Sjöberg, SVA och Carin Israelsson, Jordbruksverket.

NEWCASTLE-MISSTANKE VAR RÖDSJUKA

Misstanke om epizootisjukdom väcktes veckan före jul sedan Fjäderfåavdelningen på SVA obducerat fyra värphöns från en KRAV-besättning i Skåne, där djuren vistats ute fram till någon vecka tidigare. Den ökade dödligheten i besättningen tillsammans med de makroskopiska förändringarna som sågs vid obduktion gjorde att Newcastlesjuka misstänktes. Misstanken anmäldes till Jordbruksverket som spärade besättningen och förordnade en veterinär för utredning och provtagning. Hönsen, som ändå skulle slaktas före jul, avlivades omgående den 22 december som en försiktighetsåtgärd. Inga antikroppar mot paramyxovirus typ 1 kunde påvisas och epizootimisstanken avskrevs helt sedan *Erysipelothrix rhusiopathiae* som orsakar rödsjuka konstaterats vid bakterieodling från organprov.

Fram till mitten av 1990-talet förekom rödsjuka hos tamhöns mycket sällan i Sverige. Sedan dess har antalet utbrott av rödsjuka ökat, och infektionen förekommer idag framför allt bland värphöns i kommersiella flockar. Både frigående värphöns inomhus och ekologiska flockar drabbas. Trots att rödsjuka inte ingår bland de epizootiska sjukdomarna är det lämpligt att kontakta SVA vid misstanke angående rödsjuka.

Foto: SVA

Elefanthonan med tuberkulosmisstanke från Borås djurpark obduceras på SVA.

KLINISK SCRAPIEMISSTANKE PÅ VÄSTKUSTEN

En bagge som uppvisat symtom som kunde tyda på scrapie avlivades i december och undersöktes på SVA. Restriktioner lades på besättningen i väntan på provsvar. Undersökningen var negativ och misstanken kunde avfärdas.

ATYPISK SCRAPIE NOR98 PÅVISAD HOS TACKA PÅ VÄSTKUSTEN

Ytterligare ett fall av atypisk scrapie variant Nor98 har konstaterats. Det aktuella djuret var en äldre tacka som undersöktes inom kontrollprogrammet för scrapie. Fallet är det sjätte ➤

- hittills i Sverige och det andra under 2004. Båda fallen under 2004 har varit i besättningar på västkusten. Enligt den nu drabbade djurägarens uppgifter har det inte förekommit någon kontakt mellan de två gårdarna där Nor98 konstaterades under 2004. Fären från den aktuella gården (11 stycken) har avlivats och undersökts, inga fler positiva djur har påvisats i besättningen.

ANTIKROPPAR MOT NEWCASTLESJUKA I DUVSLAG

Vid epizootiutredningen angående ett duvslag utanför Göteborg som redovisades i Epizoteln 16/04, påvisades antikroppar mot paramyxovirus typ 1 hos en stor del av de ca tvåhundra fåglarna. Djuren är inköpta från många olika håll och endast ett fåtal av dem är vaccinerade tidigare. Trots detta visar utredningen att nästan alla duvorna har antikroppar mot paramyxovirus typ 1, det virus som orsakar Newcastle-sjukan. Samtliga duvor i besättningen är nu friska, och något levande virus har inte kunnat påvisas. Slutsatsen är att man haft en infektion av paramyxovirus typ 1 i duvslaget, men att de duvor som nu finns kvar där har klarat sig igenom sjukdomen. Ägaren, som har varit mycket samarbetsvillig genom hela utredningen, har genomfört samma form av sanering som görs vid ett utbrott av Newcastle-sjukan. Besättningen är spärrad till och med februari, varefter duvorna som säkerhetsåtgärd ska vaccineras.

TUBERKULOS HOS DJURPARKSELEFANT

Under hösten 2004 började en elefanthona på Borås djurpark att tappa i kondition. Hon magrade av trots god aptit och orkade inte röra sig som tidigare. Dessutom förvärrades en hosta som hon dragits med en tid. Vid upprepad snabelsköljprovtagning påvisades mykobakterier. Elefanten avlivades och obducerades på SVA i början av december. Vid obduktionen påvisades omfattande förändringar i lungorna samt rikliga mängder fasta granulom i lungor,

livmoder och i samtliga av kroppens lymfknutor. Senare framodlades *Mycobacterium tuberculosis* från såväl vaginalutstryk som flera av kroppens organ.

Elefanthonans 1,5-åriga kalv avlivades kort efter modern, då kalven med stor sannolikhet var infekterad och dessutom för ung för att klara sig själv. Hos kalven sågs inga tydliga makroskopiska förändringar, men odling avseende tuberkulos från bland annat lymfknutor pågår.

I djurparken har man sanerat utrymmet där honan och kalven hölls isolerade sedan en tid. Parkens elefanter har sommartid gått tillsammans med flera andra djurslag. Parkens övriga fyra elefanter och kontaktdjur till elefanterna kommer nu att undersökas för att utröna om fler djur är smittade. Elefanthonan och hennes kalv har sedan kalven föddes hållits separerade från de andra elefanterna och övriga djur. Smittskyddsläkare utreder eventuell smittörföring till människor i parken, framför allt till elefanthonans skötare.

CORONAVIRUS ORSAK TILL MAGSJUKDOM HOS HUNDAR

SVA fick veckorna före jul indikationer på att många hundar framför allt i Stockholmsområdet drabbats av matvägran och i en del fall kräkningar, som sedan övergick till diarré av varierande grad. Diarrén har i de flesta fall varit relativt lindrig, men i några fall har hundar behövt sjukhusvård. Diarrén har hållit i sig från några dagar till några veckor. SVA har analyserat prover från sjuka hundar och coronavirus har påvisats i riklig mängd. Hundens coronavirus är känt för att bland annat orsaka diarré.

Hundens coronavirus smittar vid direktkontakt med sjuka hundar eller avföring från sjuka hundar men smittar inte andra djurslag eller människor. Kontakt med andra hundar ska därför undvikas och hundägare bör inte rasta sin hund på platser där många hundar vistas. ■

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

noterat

Djurmishandel måttstock för våldsprocess

■ ■ Den 13 december 2004 offentliggjordes regeringens utredning om våld

mot kvinnor, "Slag i luften – En utredning om myndigheter, mansvåld och makt" (SOU 2004:121).

Utredaren Åsa Eldén pekar i slutrapporten på förekomsten av mäns våld mot kvinnors husdjur. I rapporten framgår bland annat följande:

"En mans våld mot en kvinnas husdjur innebär, förutom det våld som djuren utsätts för, ett trauma för och ett indirekt

eller direkt hot mot kvinnan. Det kan också utgöra en måttstock på var i våldsprocessen mannen befinner sig.

Husdjur innebär nästan alltid ett hinder för våldsutsatta kvinnor att erhålla hjälp, eftersom de inte självklart kan tas med till berörd hjälpinstans. Denna slags utsatthet för djuren bör tas upp på veterinärutbildningen och andra utbildningar där detta kan vara relevant." ■